

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-14>

УДК 65.012.8:658.7

ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

FEATURES OF LOGISTICAL SUPPORT OF THE ACTIVITY OF ENTERPRISES IN THE TOURISM INDUSTRY UNDER THE MARITAL LAW CONDITIONS IN UKRAINE

Ковальчук Олександра Вікторівна

здобувачка PhD, асистент,
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7324-0828>

Кравченко Вікторія Миколаївна

здобувачка бакалаврату,
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4317-7119>

Качмар Роман Вадимович

здобувач бакалаврату,
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4868-4462>

Kovalchuk Oleksandra, Kravchenko Vikiriia, Kachmar Roman
Odessa Polytechnic National University

Ця стаття присвячена дослідженню особливостей логістичного забезпечення діяльності підприємств у сфері туризму в умовах військового стану в Україні. Розглядаються наслідки введення військового стану на туристичний ринок України, такі як зниження кількості туристів та складнощі з доставкою та розміщенням гостей. Досліджено вплив цих факторів на роботу туристичних підприємств та запропоновано рекомендації щодо їхньої логістичної підготовки. У статті описані основні складові логістичного забезпечення туристичної галузі, такі як транспортування, розміщення, харчування та організація екскурсій. Наведено приклади успішних практик та виклики, з якими стикаються туристичні підприємства в умовах військового стану. Висновок статті полягає в тому, що успішне логістичне забезпечення туристичної галузі в умовах військового стану можливе завдяки попередній підготовці та гнучкому підходу до розв'язання проблем. Ця стаття може бути корисною для менеджерів туристичних підприємств, які прагнуть забезпечити безперебійну роботу своїх компаній в умовах військового стану та для туристів, які бажають отримати інформацію про логістичне забезпечення у таких умовах.

Ключові слова: туризм, логістика, військовий конфлікт, безпека, інфраструктура, підготовка персоналу, ризики, кризовий менеджмент, розвиток туризму, Україна.

Logistical support is an integral part of the tourism industry, and its effectiveness is critical for the success of tourism enterprises. The theme specifically explores the impact of marital status on logistics providing activities in the tourism industry of Ukraine. The article examines the unique logistical challenges faced by tourism enterprises during times of military conflict in Ukraine. Using a combination of literature review and expert interviews, the authors analyze existing logistical methods and approaches in the tourism industry and explore strategies for ensuring the safety and comfort of tourists. The aim of this research is to emphasize the importance of considering the military situation in Ukraine when planning and organizing tourist activities, and to provide recommendations for enhancing logistical support for the tourism industry in such challenging circumstances. The analysis reveals several unresolved issues that need to be addressed to ensure effective logistical support for tourism during military conflicts, including the lack of coordination among stakeholders, inadequate infrastructure, and the need for improved communication and information-sharing between tourism enterprises and governmental agencies. The authors propose a number of strategies to overcome these challenges, including the establishment of a dedicated logistics coordination center,

the use of advanced communication technologies, and the development of tailored logistics solutions for tourism enterprises operating in conflict zones. Overall, the article contributes to a deeper understanding of the challenges of providing logistical support for tourism during times of military conflict in Ukraine. It provides insights into the specific strategies and practices that can be employed to address these challenges and improve the safety and comfort of tourists in the conflict zone. The research underscores the need for a collaborative and coordinated approach among all stakeholders involved in the tourism industry to ensure the effective provision of logistical support for tourism during times of military conflict.

Keywords: tourism, logistics, military conflict, security, infrastructure, personnel training, risks, crisis management, tourism development, Ukraine.

Постановка проблеми. Туризм є важливою галуззю економіки в багатьох країнах, включаючи Україну. Вона становить значну частину доходів від експорту послуг та допомагає розвивати інфраструктуру різних регіонів. Однак, умови діяльності підприємств у сфері туризму можуть значно ускладнюватися в разі введення військового стану.

В Україні, останні роки були важкими з точки зору політичної та соціально-економічної ситуації. Конфлікт на сході країни, анексія Криму, терористичні напади та інші події суттєво вплинули на стан туризму в Україні. Водночас, на підприємствах у сфері туризму покладається важлива місія забезпечення належного рівня логістичного забезпечення та безпеки туристів.

Для підприємств у сфері туризму, підготовка до дії в умовах військового стану може бути важливою складовою успішної діяльності. У цих умовах, важливо мати належне логістичне забезпечення, щоб забезпечити комфортні та безпечні умови для туристів, а також підготуватися до можливих непередбачуваних обставин.

У даній статті, ми проаналізуємо особливості логістичного забезпечення діяльності підприємств у сфері туризму в умовах військового стану в Україні. Ми дослідимо проблеми, які можуть виникнути в таких умовах та запропонуємо рекомендації щодо оптимізації роботи туристичних підприємств в умовах військового стану, зокрема, щодо забезпечення безпеки туристів, організації транспорту та харчування, а також забезпечення комунікацій з туристами та владою.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети, а саме дослідження особливостей логістичного забезпечення діяльності підприємств у сфері туризму в умовах військового стану в Україні, було використано наступні методи дослідження:

– аналіз літературних джерел. Було проведено аналіз наукових джерел, що стосуються проблеми логістичного забезпечення в

умовах військового стану, а також публікацій, пов'язаних з туризмом в Україні. Цей метод дозволив отримати теоретичні знання та розуміння проблеми;

– аналіз статистичних даних. Для оцінки впливу військового стану на туристичну галузь в Україні було проведено аналіз статистичних даних з офіційних джерел. Цей метод дозволив оцінити тенденції розвитку туристичної галузі та визначити, які саме частини галузі є найбільш уразливими в умовах військового конфлікту.

Обрані методи дослідження були обґрунтовані тим, що вони надають можливість отримати комплексну інформацію про проблему, яка вимагає подальшого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світовій літературі з питань логістики в сфері туризму досліджувалися різні аспекти, включаючи транспортні та готельні послуги, розробку маршрутів, управління запасами тощо. Однак, зважаючи на те, що Україна знаходиться в складних геополітичних умовах, важливим є дослідження логістичного забезпечення туристичної діяльності в умовах військового стану.

В статті автор спирається на попередні дослідження в Україні, зокрема на праці Голованю А. І., Гречаник О. В., Карпенко О. М., Любченко С. П., Сікорова В. І., Яковенко І. О.. Дослідники звертають увагу на те, що військовий стан негативно впливає на розвиток туристичної галузі, оскільки зменшується кількість туристів, зокрема з інших країн, а також відбувається зниження рівня сервісу та якості послуг. Окрім того, підвищується ризик терористичних нападів та інших небезпек, що може призвести до зниження довіри туристів до країни.

Незважаючи на це, деякі автори підкреслюють, що військовий стан може стати можливістю для розвитку внутрішнього туризму, зокрема залучення туристів з інших регіонів країни, а також підвищення якості послуг та розширення спектру туристичних маршрутів. Для цього важливим є розробка ефективних

логістичних стратегій, забезпечення якості послуг та безпеки туристів.

Постановка завдання. Метою цієї статті є дослідження особливостей логістичного забезпечення діяльності підприємств у сфері туризму в умовах військового стану в Україні. Автор статті аналізує сучасні підходи та методи логістики у сфері туризму, а також вивчає особливості забезпечення безпеки туристів у зоні військових дій. Основна мета статті полягає в тому, щоб наголосити на важливості врахування військової ситуації в Україні під час планування та організації туристичних подорожей та подати пропозиції щодо покращення логістичного забезпечення туристичної галузі в умовах військового конфлікту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Військовий стан завжди має серйозний вплив на різні сфери життя людей, включаючи туризм. Оскільки туризм є важливою складовою господарства України, його логістичне забезпечення є надзвичайно важливим у період військового стану. У зв'язку з цим, потрібно проаналізувати особливості логістичного забезпечення діяльності підприємств у сфері туризму в умовах військового стану в Україні (рис. 1).

По-перше, військовий стан призвів до зміни туристичних маршрутів і напрямків. За таких умов, туристи часто обирають менш популярні напрямки, які вважаються більш безпечними. Це призводить до того, що багато туристичних підприємств працюють не на повну потужність, і їм доводиться змінювати свою стратегію розвитку.

По-друге, військовий стан зменшує потік туристів, особливо з-за кордону. Такі обмеження вільного пересування стають причиною зменшення замовлень на послуги готелів, туроператорів та інших підприємств, які працюють в сфері туризму. Це призводить до скорочення робочих місць та зниження доходів в галузі туризму.

По-третє, військовий стан призводить до зміни підходів до безпеки та захисту туристів. У таких умовах туристичні підприємства повинні відповідати високим стандартам безпеки та забезпечення умов для безпеки туристів, щоб забезпечити їхній комфорт та безпеку.

По-четверте, військовий стан також впливає на транспортну інфраструктуру та логістику. Для туристичних підприємств, які спеціалізуються на організації турів, це означає складніші умови перевезення туристів, зміну маршрутів та затримки. Це може призвести до додаткових витрат на логістику та перевезення, які можуть позначитися на вартості туру.

По-п'яте, військовий стан призводить до збільшення витрат на забезпечення безпеки туристів. Туристичні підприємства повинні забезпечити безпеку своїх клієнтів, зокрема, підвищуючи рівень безпеки транспорту та готелів, а також забезпечуючи належний рівень охорони. Ці витрати можуть бути значною труднощів для туристичних підприємств, які вже працюють в умовах постійно зростаючих цін.

У зв'язку з цим, важливо для туристичних підприємств планувати свою роботу на основі стратегії ризик-менеджменту, зосеред-

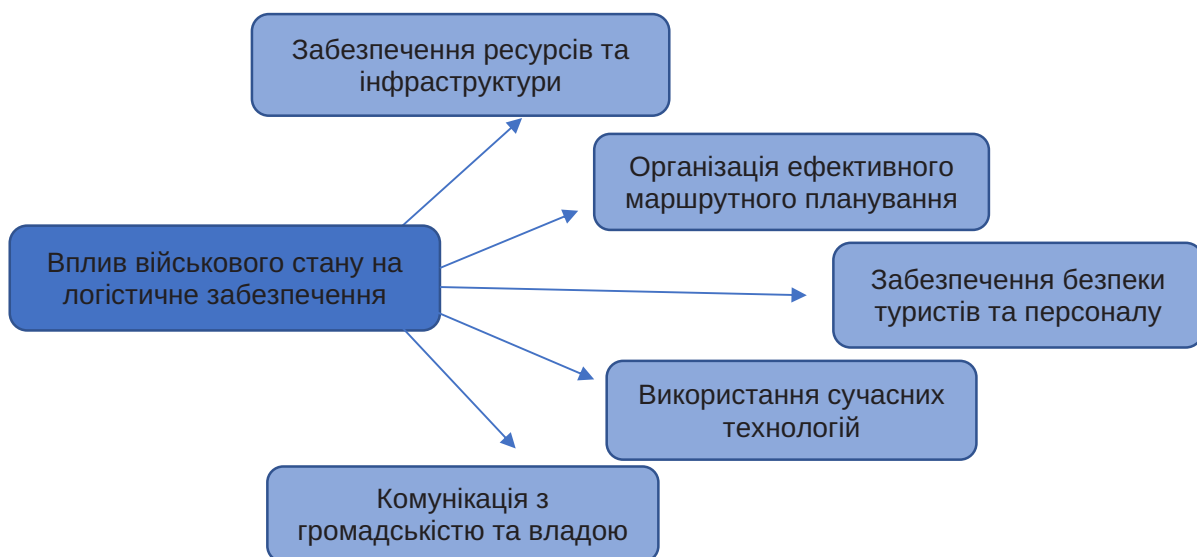

Рис. 1. Вплив військового стану на логістичне забезпечення діяльності підприємств у сфері туризму

жуючись на мінімізації ризиків та максимізації користі. Також, туристичні підприємства можуть відкривати нові напрямки та розширювати свої послуги, які були б менш залежні від дії військового стану. Так, наприклад, підприємства можуть розглядати можливість відкриття внутрішнього туризму, зокрема, популяризацію пізнавальних турів, екологічного туризму та інших напрямків, які не пов'язані з відвідуванням зони бойових операцій.

Крім того, важливою стратегією для туристичних підприємств може бути співпраця з іншими галузями, зокрема зі сферою харчування та готельно-ресторанним бізнесом. Це може допомогти забезпечити туристів якісним харчуванням та комфортними готелями, що зменшить затрати на їх забезпечення.

Окрім того, для туристичних підприємств важливою є підготовка до праці під час військового стану. Підприємства повинні мати плани евакуації, плани захисту туристів від можливих небезпек та ризиків. Важливо також забезпечити належний рівень комунікацій з туристами, щоб забезпечити їхню безпеку та інформувати їх про можливі зміни в програмі туру.

Загалом, військовий стан негативно впливає на туристичну галузь в Україні, зокрема на логістичне забезпечення діяльності туристичних підприємств. Тому важливо для них планувати свою роботу на основі стратегії ризик-менеджменту, розглядати можливість розширення своїх послуг та співпраці з іншими галузями, а також забезпечувати належний рівень безпеки та комунікацій з туристами. Тільки в такий спосіб можна зберегти конкурентоспроможність та стабільність у цій складній ситуації.

Недоліком військового стану є те, що він призводить до зменшення кількості туристів, які бажають відвідати країну. Це може бути пов'язано зі збільшенням ризиків та обмеженнями на в'їзд в окремі регіони, збільшенням цін на перевезення та туристичні послуги, а також зі зниженням рівня безпеки для туристів.

Однак, важливою є те, що туристичні підприємства можуть використовувати військовий стан як можливість для підвищення своєї конкурентоспроможності та створення нових пропозицій для туристів. Наприклад, підприємства можуть пропонувати тури, які охоплюють зони з підвищеним ризиком, проте з належною підготовкою та забезпеченням безпеки. Такі тури можуть бути цікавими для туристів, які шукають нові враження та незабутні враження.

Крім того, важливою є співпраця зі засобами масової інформації та соціальними мережами для просування своїх послуг та забезпечення інформаційної підтримки туристів. Також важливо мати належний рівень зв'язку зі зовнішніми партнерами та контролювати стан готовності до роботи після закінчення військового стану.

Для успішного логістичного забезпечення діяльності підприємств у сфері туризму в умовах військового стану важливо мати належний рівень готовності до викликів, які можуть виникнути. Це означає, що необхідно забезпечити належний рівень безпеки для туристів. Також важливо забезпечити належний рівень інформаційної підтримки для туристів, зокрема шляхом забезпечення інформації про зони ризику та можливі обмеження на транспорті та інших видів послуг.

Крім того, підприємства у сфері туризму повинні мати певний запас ресурсів та матеріальних цінностей для підтримки своєї діяльності в умовах військового стану. Наприклад, це можуть бути додаткові запаси пального для транспорту, запаси продуктів харчування та води, засоби зв'язку, медичне обладнання та медикаменти.

Висновки. Отже, дана стаття містить рекомендації щодо забезпечення логістичної підтримки діяльності підприємств у сфері туризму в умовах військового стану в Україні. Вона може бути корисною для фахівців у галузі туризму та логістики, а також для державних органів, що відповідають за забезпечення безпеки туристів в умовах військового конфлікту.

З метою подальшого розвитку туризму в Україні, варто приділити більшу увагу розвитку логістичної інфраструктури в туристичних регіонах, що дозволить забезпечити якість обслуговування туристів та забезпечити їх безпеку навіть у надзвичайних ситуаціях. Також необхідно підвищити свідомість населення щодо важливості туризму як сфери, що має великий потенціал для розвитку економіки та підвищення соціального рівня життя населення.

У підсумку, стаття зосереджена на проблемах логістичного забезпечення діяльності підприємств у сфері туризму в умовах військового стану в Україні та шляхах вирішення цих проблем. Вона наголошує на важливості підготовки персоналу, забезпечення безпеки туристів та створення належної інфраструктури для розвитку туризму в умовах військового конфлікту. Ця стаття може бути корисною для відповідальних за забезпечення безпеки туристів та розвиток туризму в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Головань А. І. Логістичне забезпечення розвитку туристичної інфраструктури в регіонах. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка*. 2018. № 288. С. 23–30. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Economica/article/view/11321/9914>.
2. Гречаник О. В. Логістичне забезпечення діяльності туроператорів в Україні. *Туризм і розвиток регіонів*. 2020. № 77 (2). С. 65–75. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2020.2\(77\)](https://doi.org/10.26906/EiR.2020.2(77)).
3. Закон України «Про туризм» від 15.09.2010 р. № 3245-VI.
4. Карпенко О. М. Особливості організації логістичної діяльності в умовах військового конфлікту. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2017. № 2. С. 153–163. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2568/1/ПВ-2-2018--верстка-.pdf>.
5. Логістична стратегія туристичного підприємства (н.д.). URL: https://studopedia.su/21_133420_logisticheskaya-strategiya-turisticheskogo-predpriyatiya.html.
6. Любченко С. П. Логістичне забезпечення безпеки туристичної індустрії України. *Туризм і розвиток регіонів*. 2016. № 59(4). С. 29–34. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2016.4\(59\)](https://doi.org/10.26906/EiR.2016.4(59)).
7. Сікора В. І. Логістичне забезпечення туристичної галузі в умовах кризового менеджменту. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 10(1). С. 53–58. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-item/237>.
8. Яковенко І. О. Методика оцінювання ризиків у логістиці туризму. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Економічна*. 2019. № 51. С. 101–107. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2019-96>.

REFERENCES:

1. Golovan A. I. (2018) Lohistychne zabezpechennia rozvytku turystychnoi infrastruktury v rehionakh [Logistics support for the development of tourism infrastructure in the regions]. *Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. Series: Economics*, vol. 288, pp. 23–30. Available at: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Economica/article/view/11321/9914>. [in Ukrainian]
2. Grechanyk O. V. (2020) Lohistychne zabezpechennia diialnosti turoperatoriv v Ukraini [Logistics support of tour operators in Ukraine]. *Tourism and regional development*, vol. 77 (2), pp. 65–75. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2020.2\(77\)](https://doi.org/10.26906/EiR.2020.2(77)). [in Ukrainian]
3. Law of Ukraine «On Tourism» dated September 15, 2010 No. 3245-VI.
4. Karpenko O. M. (2017) Osoblyvosti orhanizatsii lohistychnoi diialnosti v umovakh viiskovoho konfliktu [Peculiarities of the organization of logistics activities in the conditions of a military conflict]. *Scientific Bulletin of E.O. Lviv State University of Internal Affairs*, vol. 2, pp. 153–163. Available at: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2568/1/ПВ-2-2018--верстка-.pdf>. [in Ukrainian]
5. Lohistychna stratehiia turystychnoho pidpriemstva [Logistics strategy of a tourist enterprise]. Available at: https://studopedia.su/21_133420_logisticheskaya-strategiya-turisticheskogo-predpriyatiya.html.
6. Lyubchenko S. P. (2016) Lohistychne zabezpechennia bezpeky turystychnoi industrii Ukrainy [Logistics security of the tourism industry of Ukraine]. *Tourism and regional development*, vol. 59(4), pp. 29–34. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2016.4\(59\)](https://doi.org/10.26906/EiR.2016.4(59)). [in Ukrainian]
7. Sikora V. I. (2018) Lohistychne zabezpechennia turystychnoi haluzi v umovakh kryzovoho menedzhmentu [Logistics support of the tourism industry in the context of crisis management]. *Economy. Finances. Law*, vol. 10(1), pp. 53–58. Available at: <http://efp.in.ua/uk/journal-item/237>. [in Ukrainian]
8. Yakovenko I. O. (2019) Metodyka otsiniuvannia ryzykiv u lohistytsi turyzmu [Risk assessment methodology in tourism logistics]. *Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin. Series: Economic*, vol. 51, pp. 101–107. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2019-96>. [in Ukrainian]